

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ ІНСТИТУТ

ЗАТВЕРДЖЕНО

Вченою радою ЧТЕІ ДТЕУ
від 03 лютого 2022р.
(протокол №1, п.4)

ВВЕДЕНО В ДІЮ

Наказ ЧТЕІ ДТЕУ
від 03.02.2022р. № 14

ПОЛОЖЕННЯ
про дотримання академічної доброчесності
педагогічними та науково-педагогічними працівниками та
здобувачами вищої освіти ЧТЕІ ДТЕУ

Положення
про дотримання академічної доброчесності педагогічними,
науково-педагогічними працівниками та здобувачами вищої
освіти ЧТЕІ ДТЕУ

Положення про дотримання академічної доброчесності педагогічними та науково-педагогічними працівниками та здобувачами вищої освіти (далі - Положення) Чернівецького торговельно-економічного інституту Державного торговельно-економічного університету (далі - ЧТЕІ ДТЕУ) розроблене на підставі Конституції України, Законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про авторське право і суміжні права», «Про видавничу справу», Постанови Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016р. №261 «Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах)» (зі змінами від 03 квітня 2019 р. № 283), Постанови Кабінету Міністрів України від 19 серпня 2015 р. №656 «Порядок затвердження рішень про присвоєння вчених звань» (зі змінами 25 квітня 2018 р. № 308), Постанови Кабінету Міністрів України, «Порядок присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника» від 24 липня 2013 р. №567 (зі змінами 15 липня 2020 р. № 607), Етичного кодексу ученого України, затвердженого постановою Загальних зборів Національної академії наук України (постанова №2 від 15 квітня 2009 р.), Листа МОН України від 26 жовтня 2017 року №1/9-565, Статуту ДТЕУ, Положення ЧТЕІ ДТЕУ та інших нормативних документів Чернівецького торговельно-економічного інституту Державного торговельно-економічного університету.

Це Положення визначає основні принципи дотримання академічної доброчесності, утвердження чесності та етичних цінностей педагогічними та науково-педагогічними працівниками та здобувачами вищої освіти в освітній, науковій, виховній та інших видах діяльності, створення нових механізмів побудови комунікації в інституті та необхідних умов для недопущення порушень академічної доброчесності.

1. Загальні положення

1.1. Академічна доброчесність – сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватись учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень.

1.2. Для забезпечення академічної доброчесності необхідно дотримуватись таких принципів:

- верховенства права;
- законності;
- соціальної справедливості;
- пріоритетності прав і свобод людини та громадянина;
- рівноправності;
- гарантування прав і свобод;
- науковості;
- професіоналізму та компетентності;
- партнерства і взаємодопомоги;
- поваги і взаємної довіри;
- відкритості і прозорості;
- відповідальності за порушення академічної доброчесності.

1.3. Форми та види академічної відповідальності визначаються п. 5,6 цього Положення.

1.4. За дії (бездіяльність), що Законом України «Про освіту» визнані порушенням академічної доброчесності, особа може бути притягнута до інших видів відповідальності з підстав та в порядку, визначених законодавством.

1.5. Порядок виявлення та встановлення фактів порушення академічної доброчесності визначається конференцією трудового колективу ЧТЕІ ДТЕУ з урахуванням вимог Закону України «Про вищу освіту» та спеціальних законів.

2. Дотримання академічної доброчесності педагогічними та науково-педагогічними працівниками

2.1. Дотримання академічної доброчесності педагогічними, та науково-педагогічними працівниками передбачає:

2.1.1. Посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей інших осіб.

2.1.2. Дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права.

2.1.3. Надання достовірної інформації про методики і результати досліджень, джерела використаної інформації та власну педагогічну (науково-педагогічну, творчу) діяльність.

2.1.4. Контроль за дотриманням академічної доброчесності здобувачами освіти в навчальному процесі та науковій діяльності.

2.1.5. Об'єктивне оцінювання результатів навчання.

3. Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти

3.1. Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає:

3.1.1. Самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їх індивідуальних потреб і можливостей).

3.1.2. Посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей.

3.1.3. Дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права.

3.1.4. Надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

4. Порушення академічної доброчесності

4.1. Порушенням академічної доброчесності вважається: академічний плагіат; самоплагіат; академічне шахрайство; фабрикація; фальсифікація; списування; обман; хабарництво; необ'єктивне оцінювання; піратство; вчинення дій, що створюють загрозу порушення авторського права і (або) суміжних прав, приватний інтерес.

4.2. Академічний плагіат – оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості) та / або відтворення опублікованих текстів інших авторів без зазначення авторства, а саме:

4.2.1. Копіювання чужої наукової роботи, чи декількох робіт та оприлюднення результату під своїм іменем.

4.2.2. Створення суміші власного та запозиченого тексту без належного цитування джерел.

4.2.3. Рерайт – перефразування чужої праці без згадування оригінального автора.

4.3. Самоплагіат – оприлюднення (частково або повністю) власних раніше опублікованих наукових результатів як нових наукових результатів.

4.4. Академічне шахрайство передбачає будь-які дії учасників освітнього процесу змістом яких є:

4.4.1. Посилання на джерела, які не використовувалися в роботі.

4.4.2. Використання під час контрольних заходів заборонених допоміжних матеріалів або технічних засобів (шпаргалки, мікронавушники, телефони, планшети тощо).

4.4.3. Проходження процедур контролю знань підставними особами.

4.4.4. Списування.

4.4.5. Повторне використання раніше виконаної іншою особою письмової роботи (лабораторної, контрольної, індивідуальної, курсової, випускної кваліфікаційної роботи (проекту) тощо).

4.5. Фабрикація – вигадання даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі або наукових дослідженнях.

4.6. Фальсифікація – свідомо зміна чи модифікація вже наявних даних, що стосуються освітнього процесу чи наукових досліджень.

4.7. Списування – виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання, зокрема під час оцінювання результатів навчання.

4.8. Обман – надання завідомо неправдивої інформації щодо власної освітньої (наукової, творчої) діяльності чи організації освітнього процесу; формами обману є, зокрема, академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація та списування.

4.9. Хабарництво – надання (отримання) учасником освітнього процесу чи пропозиція щодо надання (отримання) коштів, майна, послуг, пільг чи будь-яких інших благ матеріального або нематеріального характеру з метою отримання неправомірної переваги в освітньому процесі.

4.10. Необ'єктивне оцінювання – свідоме завищення або заниження оцінки результатів навчання здобувачів освіти.

4.11. Піратство у сфері авторського права і (або) суміжних прав.

4.12. Вчинення дій, що створюють загрозу порушення авторського права і (або) суміжних прав.

4.13. Приватний інтерес – будь-який майновий чи немайновий інтерес особи, у тому числі зумовлений особистими, сімейними, дружніми чи іншими позаслужбовими стосунками з фізичними або юридичними особами, у тому числі ті, що виникають у зв'язку з членством або діяльністю в громадських та інших організаціях.

5. Порядок перевірки на академічний плагіат

5.1. Перевірці на академічний плагіат підлягають:

5.1.1. Випускні кваліфікаційні роботи (проекти) здобувачів ступеня вищої освіти бакалавр та магістр. У відгуку керівника зазначається інформація про відсутність у роботі академічного плагіату.

У випадку виявлення академічного плагіату у випускних кваліфікаційних роботах (проектах) здобувачів ступеня вищої освіти:

- до захисту – робота (проект) направляється на доопрацювання з повторною перевіркою на плагіат;

- під час захисту – знімається із захисту з незадовільною оцінкою.

5.1.2. Навчальні та науково-методичні праці (навчальні посібники, підручники (у тому числі електронні видання), монографії, програми дисциплін тощо). У витязі із засідання кафедри щодо рекомендацій до видання навчальних та науково-методичних праць зазначається інформація про відсутність у роботі академічного плагіату. У разі виявлення плагіату, праці відправляються на доопрацювання з повторною перевіркою на наявність запозичення.

5.1.3. Рукописи статей, які надходять до редакції наукового журналу ЧТЕІ ДТЕУ. Стаття повинна мати висновок щодо відсутності / наявності текстових запозичень у рукописі та наявність письмової заяви автора (авторів) про відсутність плагіату у тексті статті.

5.2. Перевірка на наявність запозичень здійснюється з використанням відповідних технологій та комп'ютерних програм, які знаходяться у відкритому доступі у мережі Інтернет. Для перевірки рекомендується використовувати програми UNICHEK

(<https://unicheck.com/education>), CompareSuite(<http://soft.mydiv.net/win/download-Compare-Suite.html>) та інші.

Випускні кваліфікаційні роботи (проєкти) студентів ЧТЕІ ДТЕУ перевіряються на наявність плагіату комп'ютерною системою обліку, збереження і порівняльного аналізу електронних текстів письмових робіт студентів («Антиплагіат»).

5.3. Результати перевірки можуть бути оскаржені автором через подання апеляції на ім'я директора у 3-й термін після офіційного визнання наявності плагіату. За наказом директора створюється апеляційна комісія по розгляду апеляції, до складу якої повинні входити авторитетні наукові та науково-педагогічні працівники, голова профспілки працівників інституту, представники органів студентського самоврядування (якщо плагіат виявлено у здобувачів ступеня вищої освіти «бакалавр», «магістр»), інші особи (за їх згодою). Апеляція розглядається апеляційною комісією у 3-денний термін після виходу наказу про створення апеляційної комісії, якщо інший термін не зазначено в наказі. Висновок комісії оформлюється відповідним протоколом.

5.4. Попередження академічного плагіату:

5.4.1. Використання інституційного репозитарію наукових і навчально-методичних праць, випускних кваліфікаційних та курсових робіт (далі – репозитарій) на базі бібліотеки ЧТЕІ ДТЕУ з метою використання його для внутрішньої перевірки на плагіат та постійного поповнення Національного репозитарію (створюється при Міністерстві освіти і науки України).

5.4.2. Використання комп'ютерної програми для внутрішньої перевірки текстів на наявність академічного плагіату.

5.4.3. Проведення інформаційно-роз'яснювальної роботи серед студентів на лекціях, семінарах з питань наукової етики, запобігання та виявлення плагіату у випускних кваліфікаційних роботах (проєктах) та наукових працях.

5.4.4. Ознайомлення педагогічних, науково-педагогічних працівників та здобувачів вищої освіти з цим Положенням.

6. Відповідальність педагогічних та науково-педагогічних працівників за порушення академічної доброчесності

6.1. За порушення академічної доброчесності педагогічні та науково-педагогічні працівники ЧТЕІ ДТЕУ можуть бути притягнені

до такої академічної відповідальності:

6.1.1. Відмова в присудженні наукового ступеня чи присвоєнні вченого звання.

6.1.2. Позбавлення присудженого наукового (освітньо-творчого) ступеня чи присвоєного вченого звання.

6.1.3. Відмова в присудженні або позбавлення присвоєного педагогічного звання, кваліфікаційної категорії.

6.1.4. Позбавлення права брати участь у роботі визначених Законом України «Про освіту» органів чи займати визначені законом посади.

6.1.5. Звільнення з ЧТЕІ ДТЕУ.

6.2. За порушення академічної доброчесності педагогічні та науково-педагогічні працівники ЧТЕІ ДТЕУ можуть бути також притягнені до дисциплінарної, адміністративної та / або кримінальної відповідальності.

7. Відповідальність здобувачів освіти за порушення академічної доброчесності

7.1. За порушення академічної доброчесності здобувачі освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності:

7.1.1. Повторне проходження оцінювання (контрольна робота, екзамен).

7.1.2. Повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми.

7.1.3. Відрахування з Інституту.

7.1.4. Позбавлення академічної стипендії.

7.1.5. Позбавлення наданих ЗВО пільг з оплати навчання.

7.1.6. Відмова у присудженні відповідного ступеня вищої освіти.

8. Організація роботи Комісії з питань етики та академічної доброчесності

8.1. Для виконання норм цього Положення, Етичного кодексу ученого України, Етичного кодексу здобувачів вищої освіти створюється Комісія з питань етики та академічної доброчесності (далі – Комісія). Комісія створюється як незалежний орган і керується у своїй діяльності Конституцією України, законодавством у сфері освіти та вищої освіти, нормативно-правовими актами

Міністерства освіти і науки України, Статутом ДТЕУ, Правилами внутрішнього розпорядку, іншими нормативними документами ЧТЕІ ДТЕУ та цим Положенням.

8.2. Комісія наділяється правом одержувати і розглядати заяви про порушення питань етики та академічної доброчесності, надавати пропозиції адміністрації інституту щодо притягнення до академічної відповідальності.

8.3. Персональний склад Комісії затверджує вчена рада ЧТЕІ ДТЕУ терміном на один рік. Зміни до складу затверджуються рішенням вченої ради ЧТЕІ ДТЕУ.

8.4. Організовує роботу та керує діяльністю Комісії голова, який у межах своєї компетенції: скликає засідання Комісії; головує на засіданнях; організовує підготовку до розгляду матеріалів, передбачених цим Положенням. У разі потреби голова Комісії залучає до роботи експертів та консультантів. При відсутності голови Комісії його функції і обов'язки виконує заступник голови Комісії. Секретарем Комісії призначається один із членів Комісії.

8.5. До складу Комісії можуть бути залучені заступники директора, завідувачі кафедр, здобувачі вищої освіти, провідний юрисконсульт, експерти з питань розгляду порушення.

8.6. Комісія розглядає заяви про порушення норм цього Положення від педагогічних та науково-педагогічних працівників, співробітників, здобувачів вищої освіти, а також за заявою сторонніх осіб, доручень Міністерства освіти і науки України, установ, організацій, підприємств. Заява пишеться на голову Комісії та обов'язково зазначаються особисті дані заявника.

8.7. Організаційною формою роботи Комісії є засідання, які скликаються відповідно до затвердженого плану роботи та за необхідності розгляду заяв. Засідання Комісії є легітимним за умови участі в ньому не менше двох третин усіх членів Комісії.

8.8. Рішення приймаються голосуванням та оформлюються протоколом, який підписується головою (заступником голови) та секретарем. Рішення вважається прийнятим, якщо за нього проголосувало більше половини присутніх на засіданні Комісії.

8.9. Комісія раз на рік звітує про свою роботу перед вченою радою ЧТЕІ ДТЕУ.

8.10. На засідання Комісії запрошуються заявник та особа, відносно якої розглядається питання щодо порушення норм етики та академічної доброчесності.

8.11. Комісія за результатами проведених засідань готує вмотивовані рішення у вигляді висновків щодо виявлення чи не виявлення порушень норм цього Положення. Зазначені висновки подаються директору для подальшого вживання відповідних заходів.

8.12. Основні повноваження Комісії:

8.12.1. Популяризувати принципи етики та академічної доброчесності серед інститутської спільноти.

8.12.2. Розробляти пропозиції щодо підвищення результативності впровадження принципів дотримання академічної доброчесності та етики в освітній, науковій, виховній та інших видах діяльності та надавати на затвердження вченої ради ЧТЕІ ДТЕУ.

8.12.3. Здійснювати консультування щодо недопущення порушень норм етики та академічної доброчесності серед педагогічних та науково-педагогічних працівників, здобувачів вищої освіти та співробітників інституту.

8.12.4. Одержувати, аналізувати та використовувати для прийняття вмотивованого рішення необхідну інформацію.

8.12.5. Інші повноваження відповідно до вимог чинного законодавства України та нормативних документів ЧТЕІ ДТЕУ.

9. Права особи, стосовно якої порушено питання про порушення нею академічної доброчесності

9.1. Особа, стосовно якої порушено питання про порушення нею академічної доброчесності має такі права:

9.1.1. Ознайомлюватися з усіма матеріалами перевірки щодо встановлення факту порушення академічної доброчесності, подавати до них зауваження.

9.1.2. Особисто або через уповноваженого представника надавати усні та письмові пояснення або відмовитися від надання будь-яких пояснень, брати участь у дослідженні доказів порушення академічної доброчесності.

9.1.3. Знати про дату, час і місце та бути присутньою під час розгляду питання про встановлення факту порушення академічної доброчесності та притягнення її до академічної відповідальності.

9.1.4. Оскаржити рішення про притягнення до академічної відповідальності до органу, уповноваженого розглядати апеляції, або до суду.

10. Заключні положення

10.1. Це Положення затверджується рішенням вченої ради ЧТЕІ ДТЕУ та вводиться в дію наказом директора.

10.2. Зміни та доповнення до Положення вносяться рішенням вченої ради ЧТЕІ ДТЕУ та вводиться в дію наказом директора.